

[Strona Główna](#) > ... > [Wszczęcie Postępowania Sądowego](#) > [Gdzie i jak](#) > [Prawo Którego Kraju Zostanie Zastosowane?](#) > Estonia

Prawo którego kraju zostanie zastosowane?

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Kwestie związane z prawem właściwym są uregulowane przede wszystkim w ustawie [o prawie prywatnym międzynarodowym](#) (Rahvusvahelise eraõiguse seadus, zwanej dalej „REÕS”).

Przed wejściem tej ustawy w życie w dniu 1 lipca 2002 r. zagadnienie to było uregulowane w części ogólnej kodeksu cywilnego (Tsiviilseadustiku üldosa seadus). Obecnie – zamiast przepisów części ogólnej kodeksu cywilnego – przepisy ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym stosuje się w niemal wszystkich przypadkach podlegających § 24 ustawy o prawie zobowiązań, części ogólnej kodeksu cywilnego i przepisom ustawy wdrażającej REÕS.

Ponadto należy pamiętać o zasadzie nadrzędności obowiązującego prawa unijnego nad prawem krajowym, a także o zasadzie sformułowanej w art. 123 konstytucji Republiki Estońskiej, zgodnie z którą w przypadku sprzeczności między prawem estońskim lub innymi przepisami estońskimi a postanowieniami umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez estoński parlament zastosowanie mają postanowienia umowy międzynarodowej. Estonia podpisała również cztery umowy o pomocy prawnej z Rosją, Ukrainą, Polską oraz Łotwą i Litwą, w których także uregulowano kwestie związane z prawem właściwym.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

- Konwencja haska dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, sporządzona w Hadze dnia 4 października 1961 r.; więcej informacji: <https://www.riigiteataja.ee/akt/78853>.
- Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, podpisana w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r.; więcej informacji: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1026913>.
- Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r.; więcej informacji: <https://www.riigiteataja.ee/akt/214112011002>.
- Protokół o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, sporządzony w Hadze dnia 23 listopada 2007 r.; więcej informacji: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f30b46bd-fcdd-4b33-8b08-5b06e4a09b88.0022.02/DOC_2&format=PDF.

1.3 Główne konwencje dwustronne

- Umowa między Republiką Estońską a Republiką Łotewską i Republiką Litewską dotycząca pomocy prawnej i stosunków prawnych, podpisana w Tallinnie dnia 11 listopada 1992 r.; więcej informacji: [Riigi Teataja](#).
- Umowa między Republiką Estońską a Federacją Rosyjską dotycząca pomocy prawnej i stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i prawnych, podpisana w Moskwie dnia 26 stycznia 1993 r.;

więcej informacji: [Riigi Teataja](#).

- Umowa między Republiką Estońską a Ukrainą dotycząca pomocy prawnej i stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych, podpisana w Kijowie dnia 15 lutego 1995 r.; więcej informacji: [Riigi Teataja](#).
- Umowa między Republiką Estońską a Rzeczpospolitą Polską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych, podpisana w Tallinnie dnia 27 listopada 1998 r.; więcej informacji: [Riigi Teataja](#).

Przepisy UE

- Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II) (Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40)
- Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.U. L 177 z 4.7.2008, s. 6)
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107)
- Rozporządzenie Rady (UE) nr 1259/2010 w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozvodu i separacji prawnej (Dz.U. L 343 z 29.12.2010, s. 10)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 19).

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Jeżeli na mocy prawa, umowy międzynarodowej lub czynności prawnej należy zastosować przepisy prawa obcego, sądy stosują takie przepisy z urzędu. Oznacza to, że sądy mają obowiązek stosować prawo obce niezależnie od wniosków stron (§ 2 ust. 1 REÖS).

W niektórych sprawach cywilnych, w których strony miały prawo uzgodnić wybór prawa właściwego, estońskie sądy stosują prawo estońskie zamiast prawa obcego, ponieważ strony wyraźnie zrzekły się przysługującego im prawa wyboru prawa obcego jako prawa właściwego.

2.2 Odesłanie

W przypadkach, w których REÖS wymaga zastosowania prawa obcego (odesłanie), zastosowanie mają przepisy prawa prywatnego międzynarodowego odpowiedniego państwa. Jeżeli natomiast przepisy tego państwa przewidują zastosowanie prawa estońskiego (odesłanie zwrotne), stosuje się przepisy estońskiego prawa materialnego (§ 6 ust. 1 REÖS).

Dlatego też w przypadku, gdy w prawie obcym przewidziano odesłanie do prawa estońskiego, zastosowanie będą miały przepisy estońskiego prawa materialnego.

2.3 Zmiana łącznika

Powstanie lub wygaśnięcie prawa rzeczowego ustala się zgodnie z prawem państwa, w którym znajdował się przedmiot takiego prawa w chwili powstania lub wygaśnięcia danego prawa rzeczowego (§ 18 ust. 1 REÖS). Dlatego też, jeżeli miejsce położenia przedmiotu prawa zmieni się po powstaniu lub wygaśnięciu prawa rzeczowego, zmianie ulegnie również prawo właściwe. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej reguluje prawo państwa, w którym dana osoba ma miejsce zamieszkania (§ 12 ust. 1 REÖS). W związku z tym zmiana miejsca zamieszkania przez daną osobę skutkuje również zmianą prawa właściwego mającego zastosowanie do zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych tej osoby. Ustawa stanowi jednak również, że zmiana miejsca zamieszkania nie ogranicza uprzednio nabytej zdolności do czynności prawnych (§ 12 ust. 3 REÖS).

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Prawo obce nie ma zastosowania, jeżeli jego zastosowanie byłoby jawnie sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa estońskiego (porządek publiczny). W takich przypadkach zastosowanie ma prawo estońskie (§ 7 REÕS).

Ponadto fakt, że prawo obce przewiduje zasadę prawną, która nie istnieje w prawie estońskim, nie jest rozstrzygający; zamiast tego zgodnie z klauzulą porządku publicznego prawo estońskie stosuje się w miejsce prawa obcego, gdy zastosowanie prawa obcego byłoby w oczywisty sposób sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa estońskiego.

Przepisy mające zastosowanie do zobowiązań umownych również stanowią, że przepisy zawarte w odpowiednim rozdziale REÕS pozostają bez uszczerbku dla możliwości stosowania obowiązujących przepisów prawa estońskiego, niezależnie od prawa właściwego dla zobowiązań umownych (§ 31 REÕS). W § 32 ust. 3 ustawy wskazano ponadto, że fakt, iż strony wybrały prawo obce jako prawo właściwe dla zobowiązań umownych, niezależnie od tego, czy wybrały również jurysdykcję sądów zagranicznych, pozostaje bez uszczerbku dla stosowania przepisów prawa danego państwa, jeżeli wszystkie elementy istotne dla umowy w momencie wyboru prawa właściwego były związane wyłącznie z jednym państwem, oraz że nie można odstąpić od tej zasady w drodze umowy (przepisy bezwzględnie obowiązujące).

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Chociaż zgodnie z zasadą ogólną sądy muszą z urzędu stosować prawo obce w przypadkach, w których jest to wymagane na mocy prawa, umowy międzynarodowej lub czynności prawnej (§ 2 ust. 1 REÕS), organy i sądy mogą zwrócić się do stron lub organów rządowych o pomoc w ustaleniu treści prawa obcego, które ma zostać zastosowane.

Choć strony mogą przekazywać sądom dokumenty w celu ustalenia treści prawa obcego, sąd nie ma obowiązku zastosować się do treści takich dokumentów (§ 4 ust. 2 REÕS). Sądy mają również prawo zwrócić się o pomoc do Ministerstwa Sprawiedliwości lub Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Estońskiej oraz skorzystać z usług biegłych (§ 4 ust. 3 REÕS).

Zgodnie z § 234 kodeksu postępowania cywilnego strony postępowania cywilnego mają obowiązek dowieść prawa obowiązującego poza terytorium Republiki Estońskiej, prawa międzynarodowego lub prawa zwyczajowego jedynie w takim zakresie, w jakim sąd nie zna jego treści. Sąd może również korzystać z innych źródeł informacji i dokonać innych czynności w celu ustalenia treści prawa, jak wspomniano w poprzednim akapicie dotyczącym § 4 REÕS.

Sąd ma prawo zażądać informacji od stron w celu ustalenia treści prawa, które ma zostać zastosowane, na podstawie zasady kontrydiktoryjności obowiązującej w postępowaniu cywilnym. Zasada ta jest sformułowana głównie w § 5 ust. 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego, który stanowi, że postępowanie w sprawie jest prowadzone w oparciu o fakty i wnioski zgłaszane przez strony oraz że stronom postępowania przysługują takie same prawa w zakresie uzasadniania własnych twierdzeń oraz obalania lub podważania twierdzeń strony przeciwnej. Dzięki temu strona może wybrać okoliczności faktyczne, które przedstawi na poparcie prawdziwości swoich twierdzeń, a także dowody potwierdzające te okoliczności.

W prawie przewidziano również wyjątki, zgodnie z którymi prawo estońskie ma zastosowanie, jeżeli nie można ustalić treści prawa obcego w rozsądnym terminie pomimo dołożenia wszelkich starań (§ 4 ust. 4 REÕS).

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Podobnie jak w przypadku innych kwestii związanych z prawem prywatnym międzynarodowym, prawo właściwe dla zobowiązań umownych jest uregulowane w Estonii w REÕS, chyba że przepisy prawa międzynarodowego stanowią inaczej. Prawo właściwe dla zobowiązań umownych można również ustalić na podstawie umowy zawartej między stronami lub – w przypadkach, w których REÕS nie przyznaje stronom prawa wyboru prawa właściwego – zgodnie z obowiązującymi kryteriami ustalania prawa właściwego. Ponieważ zgodnie z § 3 ust. 2 ustawy o upadłości postępowanie upadłościowe podlega przepisom kodeksu postępowania cywilnego, o ile ustawa o upadłości nie stanowi inaczej, a zgodnie z § 8 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego postępowanie

sądowe prowadzi się na podstawie estońskiego prawa procesowego cywilnego, prawem właściwym dla postępowania upadłościowego prowadzonego w Estonii jest prawo estońskie lub prawo wskazane jako właściwe w umowie między stronami bądź – w przypadku braku takiej umowy – prawo właściwe ustalone na podstawie kryteriów przewidzianych w REÖS.

Zgodnie z REÖS umowa podlega prawu państwa wskazanego wspólnie przez strony. Strony mogą również wybrać prawo regulujące całość umowy lub tylko jej część, jeżeli można dokonać takiego podziału (§ 32 ust. 1 i 2 ustawy). Wybór prawa właściwego w drodze umowy nie ma jednak bezwzględnie obowiązującego charakteru. W § 32 ust. 3 ustawy wskazano ponadto, że fakt, iż strony wybrały prawo obce jako prawo właściwe dla zobowiązań umownych, niezależnie od tego, czy wybrały również jurysdykcję sądów zagranicznych, pozostaje bez uszczerbku dla stosowania przepisów prawa danego państwa, jeżeli wszystkie elementy istotne dla umowy w momencie wyboru prawa właściwego były związane wyłącznie z jednym państwem, oraz że nie można odstąpić od tej zasady w drodze umowy (przepisy bezwzględnie obowiązujące).

Jeżeli strony nie wybrały prawa właściwego dla zobowiązań umownych, przyjmuje się, że daną umowę reguluje prawo państwa, z którym umowa ta jest najściślej związana. Jeżeli umowę można podzielić na części i jeżeli jedna z części umowy jest ściślej związana z prawem innego państwa, ta część umowy może być regulowana prawem tego państwa (§ 33 ust. 1 REÖS).

Umowę uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym strona mająca spełnić świadczenie charakterystyczne dla umowy miała w chwili zawarcia umowy miejsce zamieszkania lub – w przypadku organu zarządzającego strony – siedzibę. Jeżeli umowa została zawarta w toku działalności handlowej lub zawodowej prowadzonej przez stronę mającą spełnić świadczenie charakterystyczne dla umowy, umowę taką uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajduje się główne miejsce prowadzenia działalności tej strony. Jeżeli umowa zawiera wymóg, aby świadczenie charakterystyczne dla umowy zostało spełnione w miejscu prowadzenia działalności innym niż główne miejsce prowadzenia działalności, umowę taką uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajduje się inne miejsce prowadzenia działalności (§ 33 ust. 2 REÖS).

Jeżeli chodzi o umowy dotyczące nieruchomości i umowy przewozu, przewidziano odstępstwa od zasady ogólnej dotyczącej miejsca spełnienia świadczenia. Jeżeli przedmiotem umowy jest prawo do nieruchomości lub prawo do użytkowania nieruchomości, umowę taką uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajduje się dana nieruchomość (§ 33 ust. 4 REÖS). W przypadku umowy przewozu umowę uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym przewoźnik miał główne miejsce prowadzenia działalności w chwili zawarcia umowy, jeżeli znajduje się w nim również miejsce wyjazdu lub miejsce docelowe lub – w przypadku umowy dotyczącej przewozu towarów – główne miejsce prowadzenia działalności nadawcy lub miejsce załadunku bądź wyładunku towarów (§ 33 ust. 5 REÖS).

Przepisy szczególne stosuje się również w odniesieniu do umów konsumenckich (§ 34 REÖS), umów o pracę (§ 35 REÖS) i umów ubezpieczenia (§§ 40–47 REÖS). Wspomniane przepisy szczególne mają na celu zapewnienie ochrony konsumenta, pracownika i ubezpieczającego jako słabszej strony umowy.

Jeżeli chodzi o umowy konsumenckie, prawo właściwe dla umowy można również ustalić w drodze porozumienia, ale takie porozumienie nie może skutkować pozbawieniem konsumenta ochrony przysługującej mu zgodnie z przepisami bezwzględnie obowiązującymi w jego państwie miejsca zamieszkania, jeżeli: 1) zawarcie umowy w państwie miejsca zamieszkania konsumenta było poprzedzone przedstawieniem mu konkretnej oferty lub materiału reklamowego i konsument dopełnił wszelkich formalności koniecznych do zawarcia umowy w tym państwie; 2) strona, z którą konsument zawarł umowę, lub jej pełnomocnik otrzymali zamówienie konsumenta w państwie jego miejsca zamieszkania; 3) umowa dotyczy sprzedaży towarów i konsument przybył ze swojego państwa miejsca zamieszkania do innego państwa, gdzie złożył zamówienie, pod warunkiem że przyjazd konsumenta zorganizował sprzedawca, aby nakłonić go do zawarcia umowy. W przypadku braku porozumienia w sprawie prawa właściwego kwestie związane z umową konsumencką reguluje prawo państwa miejsca zamieszkania konsumenta.

Jeżeli chodzi o umowę o pracę, wybór prawa właściwego nie może skutkować pozbawieniem pracownika ochrony przysługującej mu zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa państwa, które byłoby właściwe w sytuacji braku wyboru prawa właściwego. W sytuacji gdy umowa o pracę nie zawiera postanowienia o wyborze prawa właściwego, umowa taka podlega prawu państwa, w którym: 1) pracownik zazwyczaj świadczy pracę będącą przedmiotem umowy, nawet jeżeli jest tymczasowo zatrudniony w innym państwie; 2) znajduje się miejsce prowadzenia działalności, za którego pośrednictwem zatrudniono pracownika, jeżeli pracownik zazwyczaj

nie świadczy pracy w żadnym konkretnym państwie.

Umowy ubezpieczenia podlegają zazwyczaj nieco bardziej szczegółowym przepisom. W §§ 42–44 określono warunki, na których mogą opierać się umowy o prawie właściwym. Jeżeli strony umowy ubezpieczenia nie zawarły w umowie porozumienia co do wyboru prawa właściwego mającego do niej zastosowanie, a miejsce zamieszkania ubezpieczającego lub siedziba jego organu zarządzającego znajdują się na terytorium tego samego państwa, którego dotyczy ryzyko objęte ubezpieczeniem, zastosowanie ma prawo tego państwa (§ 45 ust. 1 REÖS). W przypadku niespełnienia tych wymogów zastosowanie ma prawo państwa, z którym umowa jest najściślej związana. Domniemywa się, że umowa jest najściślej związana z prawem państwa, którego dotyczy ryzyko objęte ubezpieczeniem (§ 45 ust. 2 REÖS).

3.2 Zobowiązania pozaumowne

W prawie estońskim przewidziano różne podstawy wyboru prawa właściwego w zależności od charakteru zobowiązania pozaumownego.

Roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia będące następstwem spełnienia świadczenia podlegają prawu państwa, które reguluje faktyczny lub domniemany stosunek prawny, na podstawie którego spełniono świadczenie; roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia będące następstwem naruszenia prawa innej osoby reguluje prawo państwa, w którym doszło do takiego naruszenia. W innych przypadkach roszczenia wynikające z bezpodstawnego wzbogacenia reguluje prawo państwa, w którym doszło do bezpodstawnego wzbogacenia (§ 48¹ ust. 1–3 REÖS).

Roszczenia wynikające z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia reguluje prawo państwa, w którym osoba prowadząca cudze sprawy bez zlecenia dokonała czynności, natomiast roszczenia wynikające ze spełnienia świadczeń innej osoby podlegają prawu regulującemu takie świadczenia (§ 49 ust. 1–2 REÖS).

Co do zasady roszczenia wynikające z bezprawnego wyrządzenia szkody reguluje prawo państwa, w którym dokonano czynności wywołującej szkodę lub w którym wystąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jeżeli skutki nie staną się widoczne w państwie, w którym dokonano danej czynności lub w którym wystąpiło zdarzenie, wywołujące szkodę, na wniosek poszkodowanego zastosowane zostanie prawo państwa, w którym wystąpiły skutki tej czynności lub zdarzenia (§ 50 ust. 1–2 REÖS). Przepisy prawa przewidują jednak ograniczenie odszkodowania należnego z tytułu bezprawnego wyrządzenia szkody. Jeżeli roszczenie wynikające z bezprawnego wyrządzenia szkody podlega prawu obcemu, odszkodowanie zasądzone w Estonii nie może znacznie przewyższać odszkodowania przewidzianego w prawie estońskim za tę samą szkodę (§ 52 REÖS).

Zgodnie z ustawą strony mogą również uzgodnić zastosowanie prawa estońskiego po wystąpieniu zdarzenia lub dokonaniu czynności, na podstawie których powstało zobowiązanie pozaumowne. Wybór prawa właściwego pozostaje bez wpływu na prawa osób trzecich (§ 54 REÖS).

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

W prawie estońskim nie wprowadzono przepisów szczególnych dotyczących prawa właściwego dla nabycia albo zmiany imion i nazwisk osoby fizycznej.

Ustalenie miejsca zamieszkania osoby fizycznej podlega prawu estońskiemu (§ 10 REÖS). Obywatelstwo osoby fizycznej ocenia się według prawa państwa, którego obywatelstwo jest przedmiotem postępowania; jeżeli osoba fizyczna posiada obywatelstwo więcej niż jednego państwa, bierze się pod uwagę obywatelstwo państwa, z którym osoba ta jest najściślej związana; w przypadku bezpaństwowców, osób, których obywatelstwa nie można ustalić, lub uchodźców przy ustalaniu prawa właściwego zamiast obywatelstwa bierze się pod uwagę miejsce zamieszkania tych osób (§ 11 ust. 1–3 REÖS).

Prawo państwa miejsca zamieszkania osoby fizycznej reguluje kwestie związane z jej zdolnością prawną i zdolnością do czynności prawnych, lecz zmiana miejsca zamieszkania nie ogranicza już nabytej zdolności do czynności prawnych (§ 12 ust. 1–2 REÖS).

Wprowadzono przepis szczególny określający, w jakich przypadkach osoba może się powołać na ograniczoną zdolność do czynności prawnych; przepisu tego nie stosuje się do czynności prawnych dokonywanych na gruncie

prawa rodzinnego lub prawa spadkowego i czynności prawnych dotyczących nieruchomości znajdujących się w innym państwie (§ 12 ust. 4 REÖS). Co do zasady osoba, która dokonała czynności prawnej, mimo braku lub ograniczonej zdolności do czynności prawnych według prawa państwa jej miejsca zamieszkania, nie może powołać się na brak zdolności do czynności prawnych, jeżeli zdolność do czynności prawnych przysługuje jej na podstawie prawa państwa, w którym dokonała danej czynności. Wspomniany przepis ogólny nie ma zastosowania, jeżeli druga strona była lub powinna była być świadoma faktu, że osoba podejmująca czynność nie posiada zdolności do czynności prawnych (§ 12 ust. 3 REÖS).

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Stosunki prawnorodzinne między rodzicem a dzieckiem reguluje prawo państwa miejsca zamieszkania dziecka (§ 65 REÖS). Wzajemne prawa i obowiązki rodziców i dzieci są związane z pochodzeniem dziecka, które ustala się zgodnie z procedurą przewidzianą przez przepisy prawa; pochodzenie dziecka podlega przepisom szczególnym dotyczącym prawa właściwego.

Pochodzenie dziecka ustala się lub zaprzecza zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka w chwili jego narodzin; w szczególnych przypadkach dopuszcza się jednak również możliwość ustalenia lub zaprzeczenia pochodzenia dziecka zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania jego rodzica lub zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka w chwili zaprzeczenia pochodzenia (§ 62 REÖS).

3.4.2 Przysposobienie

Przysposobienie jest uregulowane w prawie państwa, w którym przysposabiający ma miejsce zamieszkania. Przysposobienie przez małżonków podlega prawu regulującemu ogólne skutki prawne zawarcia małżeństwa w chwili przysposobienia (§ 63 ust. 1 REÖS). Oznacza to, że przysposobienie przez małżonków reguluje przede wszystkim prawo państwa wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), przy czym ustawa zawiera również kolejne alternatywne podstawy wyboru prawa właściwego, w przypadku gdy małżonkowie nie mają wspólnego państwa miejsca zamieszkania (§ 57 ust. 2-4 REÖS).

Jeżeli przysposobienie dziecka zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka wiąże się z koniecznością uzyskania zgody dziecka lub innej osoby, którą łączy z dzieckiem stosunek prawnorodzinny, kwestie związane z udzielaniem takiej zgody reguluje prawo tego państwa (§ 63 ust. 2 REÖS).

Jeżeli przysposobienie jest regulowane prawem obcym lub jeżeli dziecko zostało przysposobione na mocy wyroku sądu zagranicznego, przysposobienie wywiera w Estonii taki sam skutek jak skutek przewidziany w przepisach, zgodnie z którymi dziecko zostało przysposobione (§ 64 REÖS). Należy również podkreślić, że w przypadku przysposobienia dziecka mającego swoje miejsce zamieszkania w Estonii konieczne jest również spełnienie wszystkich innych przesłanek przysposobienia przewidzianych w prawie estońskim zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka lub małżonków (§ 63 ust. 3 REÖS).

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Ogólne skutki prawne małżeństwa określa głównie prawo wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), przy czym w ustawie przewiduje się również kolejne alternatywne podstawy wyboru prawa właściwego, w przypadku gdy małżonkowie nie mają wspólnego państwa miejsca zamieszkania. I tak stosuje się prawo państwa wspólnego obywatelstwa, prawo państwa ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, jeżeli jedno z małżonków nadal zamieszkuje w tym samym państwie, a w braku powyższych – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób najściślej związani (§ 57 ust. 2-4 REÖS).

Prawo estońskie ma zastosowanie do procedury zawierania małżeństwa w Estonii. Małżeństwo zawarte w państwie trzecim uznaje się za ważne w Estonii, jeżeli zostało zawarte zgodnie z odpowiednią procedurą przewidzianą w prawie państwa, w którym zawarto małżeństwo, i jeżeli spełniono przesłanki materialne zawarcia małżeństwa określone przez prawo państwa miejsca zamieszkania obojga małżonków (§ 55 ust. 1-2 REÖS).

Co do zasady przesłanki zawarcia małżeństwa i przeszkody do zawarcia małżeństwa, jak również skutki zawarcia małżeństwa reguluje prawo państwa miejsca zamieszkania przyszłego małżonka (§ 56 ust. 1 REÖS). Fakt, że osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo pozostawała wcześniej w związku małżeńskim, nie stanowi przeszkody do zawarcia nowego małżeństwa, pod warunkiem że wcześniejsze małżeństwo zostało rozwiązane na mocy orzeczenia wydanego lub uznanego w Estonii, nawet jeżeli orzeczenie to jest niezgodne z prawem państwa miejsca zamieszkania osoby zamierzającej zawrzeć małżeństwo (§ 56 ust. 3 REÖS).

Zasada szczególna ma zastosowanie do obywateli Estonii w odniesieniu do prawa właściwego regulującego przesłanki zawarcia małżeństwa; przepis ten stanowi, że w przypadku gdy obywatel estoński nie spełnia przesłanek zawarcia małżeństwa przewidzianych w prawie państwa, w którym ma on swoje miejsce zamieszkania, zastosowanie ma prawo estońskie, jeżeli osoba taka spełnia przesłanki zawarcia małżeństwa przewidziane w prawie estońskim (§ 56 ust. 2 REÖS).

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związku partnerskie

W prawie estońskim nie wprowadzono przepisów regulujących kwestie związane z prawem właściwym dla związków partnerskich lub konkubinatów. Przy ustalaniu prawa właściwego w tym zakresie należy zatem stosować przepisy REÖS regulujące stosunki prawne o charakterze najbardziej zbliżonym do tego rodzaju stosunków. W zależności od charakteru konkubinatu lub związku partnerskiego zastosowanie mogą mieć przepisy regulujące zobowiązania umowne lub stosunki prawnorodzinne.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Rozwody podlegają prawu regulującemu kwestie związane z ogólnymi skutkami prawnymi małżeństwa obowiązującemu w chwili wszczęcia postępowania rozwodowego (§ 60 ust. 1 i § 57 REÖS). Oznacza to, że rozwody reguluje przede wszystkim prawo wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), przy czym w ustawie przewiduje się również kolejne alternatywne podstawy wyboru prawa właściwego, w przypadku gdy małżonkowie nie mają wspólnego państwa miejsca zamieszkania. I tak stosuje się prawo państwa wspólnego obywatelstwa, prawo państwa ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, jeżeli jedno z małżonków nadal zamieszkuje w tym samym państwie, a w braku powyższych – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób najściślej związani (§ 57 ust. 2–4 REÖS).

W drodze wyjątku zamiast prawa obcego można zastosować prawo estońskie, jeżeli prawo regulujące ogólne skutki prawne zawarcia małżeństwa nie dopuszcza możliwości udzielenia rozwodu (§ 57 REÖS) lub dopuszcza taką możliwość wyłącznie w ściśle określonych warunkach. Wyjątek ten stosuje się, jeżeli jeden z małżonków zamieszkuje w Estonii lub posiada obywatelstwo estońskie lub zamieszkiwał w Estonii lub posiadał obywatelstwo estońskie w chwili zawarcia związku małżeńskiego (§ 60 ust. 1–2 REÖS).

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

W Estonii nie wprowadzono przepisów krajowych z dziedziny prawa międzynarodowego prywatnego regulującego zobowiązania alimentacyjne powstałe z tytułu stosunków prawnorodzinnych; stosuje się natomiast odesłania do odpowiednich przepisów prawa międzynarodowego.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżonkowie mogą wybrać prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego. Dlatego też jeżeli małżonkowie wybrali prawo właściwe, stosuje się wybrane przez nich prawo. Małżonkowie nie mogą jednak wskazać prawa dowolnego państwa jako prawa właściwego. Małżonkowie mogą wybrać prawo państwa zamieszkania jednego z małżonków albo prawo państwa, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków. Jeżeli małżonek posiada obywatelstwo więcej niż jednego państwa, dopuszcza się możliwość wyboru prawa dowolnego z państw, których obywatelstwo posiada dana osoba (§ 58 ust. 1 REÖS).

Wybór prawa właściwego w Estonii podlega obowiązkowym wymogom formalnym. Wyboru prawa właściwego regulującego małżeński ustrój majątkowy należy dokonać w formie aktu notarialnego. W przypadku gdy prawa właściwego nie wybrano w Estonii jego wybór jest ważny formalnie, jeżeli zostały spełnione wymogi formalne dotyczące małżeńskich umów majątkowych przewidziane w wybranym prawie (§ 58 ust. 2 REÖS).

Jeżeli małżonkowie nie wybrali prawa właściwego, prawa majątkowe małżonków reguluje prawo właściwe dla

ogólnych skutków prawnych małżeństwa z chwili zawarcia małżeństwa przez małżonków (§ 58 ust. 3 i § 57 REÖS). Co do zasady ogólne skutki prawne zawarcia związku małżeńskiego reguluje prawo państwa wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), w braku takiego miejsca stosuje się prawo państwa wspólnego obywatelstwa małżonków, prawo ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, jeżeli jedno z małżonków nadal zamieszkuje w tym samym państwie, a w braku wszystkich trzech powyższych podstaw – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób najściślej związani (§ 57 ust. 2-4 REÖS).

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Dziedziczenie podlega prawu ostatniego państwa, w którym spadkodawca miał miejsca zamieszkania. Spadkodawca może wskazać w testamencie lub umowie o dziedziczenie, że prawem właściwym dla spadku jest prawo państwa jego obywatelstwa. Takie postanowienie jest nieważne, jeżeli spadkodawca nie był już obywatelem danego państwa w chwili śmierci.

Prawo właściwe dla dziedziczenia reguluje w szczególności następujące kwestie: 1) rodzaje i skutki rozrządzeń testamentowych; 2) zdolność do dziedziczenia i niegodność dziedziczenia; 3) zakres dziedziczenia; 4) grupy spadkobierców i relacje między nimi oraz 5) odpowiedzialność za długi spadkodawcy.

Konwencja haska z 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych reguluje formę testamentów i umów o dziedziczenie.

Spadkodawca może sporządzić, zmienić lub odwołać testament, jeżeli ma zdolność testowania zgodnie z przepisami prawa państwa, w którym miał miejsce zamieszkania w chwili sporządzenia, zmiany lub odwołania testamentu. Jeżeli zgodnie z prawem tego państwa spadkodawca nie ma zdolności testowania, może sporządzić, zmienić lub odwołać testament, jeżeli ma do tego prawo zgodnie z prawem państwa, którego był obywatelem w chwili sporządzenia, zmiany lub odwołania testamentu. Zmiana miejsca zamieszkania lub obywatelstwa nie skutkuje ograniczeniem nabytej już przez spadkodawcę zdolności testowania. Powyższe dotyczy również, odpowiednio, zdolności osoby do zawarcia, zmiany lub rozwiązania umowy o dziedziczenie.

Umowy o dziedziczenie podlegają prawu państwa miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili zawarcia umowy lub prawu państwa obywatelstwa spadkodawcy, jeżeli takie będzie jego życzenie. Prawo właściwe reguluje kwestie związane z dopuszczalnością, ważnością, treścią i mocą wiążącą umowy o dziedziczenie, a także skutkami wywoływanymi przez taką umowę na mocy prawa spadkowego.

W chwili sporządzenia testamentu wzajemnego testament ten musi być zgodny z prawem państw miejsca zamieszkania obojga spadkodawców lub z prawem państwa miejsca zamieszkania jednego z małżonków wybranym wspólnie przez spadkodawców.

3.8 Nieruchomości

Powstanie lub wygaśnięcie prawa rzeczowego ustala się na podstawie prawa państwa, w którym znajdował się przedmiot takiego prawa w chwili powstania lub wygaśnięcia danego prawa. Przewidziano jednak pewne ograniczenie – z prawa rzeczowego nie można korzystać, jeżeli skutkuje to naruszeniem podstawowych zasad prawa właściwego dla miejsca położenia rzeczy (*lex situs*) (§ 12 ust. 2 REÖS).

3.9 Niewypłacalność

Ponieważ zgodnie z § 3 ust. 2 ustawy o upadłości postępowanie upadłościowe podlega przepisom kodeksu postępowania cywilnego, o ile ustawa o upadłości nie stanowi inaczej, a zgodnie z § 8 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego postępowanie sądowe prowadzi się na podstawie estońskiego prawa procesowego cywilnego, prawem właściwym dla postępowania upadłościowego prowadzonego w Estonii jest prawo estońskie.

■ Ostatnia aktualizacja: 26/10/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się

w informacji prawnej.